

Οι γλώσσες έχουν σημασία **Jeziki štejejo**
Jazyky záležitost **Sprachen zählen**
Les langues comptent 语言重要
Gjuhët kanë rëndësi **Jezici su bitni**
Languages matter **Языки имеют значение**
Los idiomas importan **Le lingue contano**
Languages matter **Jazyky záležitost**
语言重要 **Sprachen zählen** **Le lingue contano**
Jeziki štejejo **Los idiomas importan**
Языки имеют значение

JEZIKI ŠTEJEJO

Priročnik dobre prakse

Sprachen zählen
Jazyky záležitost **Les langues comptent**
Языки имеют значение **Gjuhët kanë rëndësi**
语言重要 **Οι γλώσσες έχουν σημασία**
Jeziki štejejo **Jezici su bitni**
Los idiomas importan
Jazyky záležitost **Οι γλώσσες έχουν σημασία**
Le lingue contano 语言重要
Los idiomas importan **Languages matter**
Jezici su bitni **Gjuhët kanë rëndësi**
Языки имеют значение **Le lingue contano**
Sprachen zählen **Les langues comptent**
Gjuhët kanë rëndësi **Languages matter**

Jeziki štejejo

Languages matter

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

JEZIKI ŠTEJEJO

Priročnik dobre prakse

Avtorji:

Partnerske šole
regijskega tima Zahodna Slovenija

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

KOPER, LJUBLJANA 2021

JEZIKI ŠTEJEJO. Priročnik dobre prakse.

Uredila: Lucija Čok

Strokovna ocena: Barbara Baloh

Urejanje besedila in jezikovni pregled: Silva Bratož, Anja Pirih in Mojca Žefran

Oblikovanje, prelom in tehnična ureditev: Alenka Obid

Založnika: Znanstveno raziskovalno središče Koper, Annales ZRS; Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Za založnika: Rado Pišot, Janez Vogrinc

1. elektronska izdaja

Dosegljivo na: <https://www.zrs-kp.si/index.php/research-2/zalozba/monografije/> in <https://www.jeziki-stejejo.si/category/poucevanje/raznojezicni-pristopi/>

Koper, Ljubljana 2021

Sodelujoče partnerske šole v projektu, regijski tim Zahodna Slovenija: Vrtec Morje Lucija, OŠ Dante Alighieri Izola, OŠ Koper, OŠ 8 talcev Logatec, OŠ Draga Bajca Vipava, Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna, Šolski center Nova Gorica, Srednja ekonomska in trgovska šola

Sodelujoča strateška partnerja: Znanstveno-raziskovalno središče Koper; Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta

Izsledki in izdelki v raziskavi EU ESS »Razvoj in udejanjanje inovativnih učnih okolij in prožnih oblik učenja za dvig splošnih kompetenc«, vsebinsko področje (sklop) 1.3. JEZIKI ŠTEJEJO.

Koordinator projekta: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Projekt Jeziki štejejo sofinancirata Evropski socialni sklad ter Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID=52911875

ISBN 978-961-7058-52-9 (pdf)

Vsebina

Kaj ponuja projekt JeŠT - Jeziki štejejo?	5
Čemu priročnik iz šolske prakse poučevanja jezikov?	6
Kaj ponuja priročnik?	8
RAZNOJEZIČNE DEJAVNOSTI: DOBRE PRAKSE	11
Zaznavanje različnih jezikov	13
VEČJEZIČNI INTERAKTIVNI SLOVAR	14
BABILONSKI STOLP	16
NA STIČIŠČU	18
SPOZNAVANJE ODDALJENIH JEZIKOV	20
KAJ VEMO O JEZIKU?	22
SEJEM JEZIKOV	24
Večjezičnost in medkulturnost	27
JEZIKOVNI VLAK	28
SPOZNAVANJE JEZIKOV MALO DRUGAČE	30
RECEPTI SVETA	32
DOMAČE BRANJE V VEČ JEZIKIH	34
LJUDSKE PRIPOVEDKE RAZLIČNIH NARODOV	36
BRALNA ZNAČKA ZA PRISELJENCE	39
Inovativni pristopi	43
CLIL: UČIMO SE O GOSPODARSTVU SKOZI ITALIJANŠČINO	44
PRIPOVEDOVANJE ZGODB V RAZLIČNIH JEZIKIH	47
KAMIŠIBAJ: OPIS OSEBE ALI PREDMETA	50
CLIL PRI GEOGRAFIJI	52

IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV	55
STROKOVNA TERMINOLOGIJA S PODROČJA GOZDARSTVA V TUJEM JEZIKU (TIMSKO POUČEVANJE ITA IN AN)	56
MODELI INOVATIVNE PRAKSE SPODBUJANJA RAZNOJEZIČNOSTI IN MEDKULTURNOSTI	59
POSLUŠAJ, PONOVI, POVEJ!	60
COBLALT (CONTACT BASED LANGUAGE LEARNING AND TEACHING) MODEL	64
MODEL TILKA – TEACHING INTERCULTURALLY: LANGUAGE AND LITERATURE FOR CONFLICTS AVOIDANCE	68
PRAZNUJMO EVROPSKI DAN JEZIKOV	73
Praznujmo Evropski dan jezikov: Primer pobud in dejavnosti EDJ 2017	74
JEZIKOVNE UGANKE	75
DOBRAMISEL	75
DOBRAMISEL II	76
JEZIKOVNA TRŽNICA	76
LOV ZA ZAKLADOM	77
BABILONSKI STOLP ALI NOETOVA BARKA?	77
JEZIKI MESTA (PRIMER KOPRA)	78
Odlomek iz strokovne ocene	82

Kaj ponuja projekt JeŠT - Jeziki štejejo?

Glavni cilj projekta je ugotoviti, kateri dejavniki podpirajo in kateri zavirajo ustvarjanje podpornega učnega okolja za razvoj raznojezičnosti v slovenskem šolskem prostoru. Na podlagi podatkov ciljnih analiz in ugotovljenih spremenljivk bodo nastale smernice, ki bodo pomagale vzpostaviti raznojezičnosti naklonjeno izobraževalno okolje. Raznojezičnosti naklonjeni in njen razvoj spodbujajoči vzgojno-izobraževalni zavodi naj bi v projektu pridobili jezikovno izkaznico.

Projekt bo usmerjal pedagoške delavce v preseganje spoznavanja in podajanja zgolj ene kulture in enega jezika, saj se je zaradi njihovega intenzivnejšega soočanja v sodobnem svetu porodila potreba po prisotnosti medkulturnih vsebin pri prav vseh predmetnih področjih. Vključevanje medkulturnih vidikov pri jezikovnih in nejezikovnih predmetih naj bi vodilo k ozaveščenemu sprejemanju različnih jezikovnih in kulturnih stvarnosti, s čimer bi se učeči se lažje izognili spodrseljajem v medkulturnem sporazumevanju in razvili zmožnost kritične kulturne zavesti ter bili tako spodbujeni k nenehnemu raziskovanju spreminjajoče se stvarnosti in bi se nanjo odzivali brez odvečnih stereotipov in predsodkov.

Projekt je s svojim moderno in inovativno oblikovanim spletnim portalom trajnostno naravnani, saj želi prav z razvojem raznojezičnosti preseči razlikovanje med jezikovnimi in nejezikovnimi predmeti ter z razvijanjem digitalne kompetence povezati različna predmetna področja, vse jezike v slovenskem prostoru ter seči preko ožjega izobraževalnega okolja v lokalne skupnosti s ciljem čim bolj osmisliti ne samo predmetne vsebine temveč tudi pridobivanje spretnosti in zmožnosti. Projekt namenja posebno pozornost manj razširjenim oziroma v našem izobraževalnem okolju manj poučevanim jezikom, jezikom priseljencev in jezikom, ki jim šolska politika v zadnjih desetletjih ni bila najbolj naklonjena (latinščina, grščina).

Karmen Pižorn,
vodja projekta JeŠT

Čemu priročnik iz šolske prakse poučevanja jezikov?

Skupina učiteljic, partnerskih šol Zahodne Slovenije, je v okviru projekta JeŠT pripravila veliko novih, zanimivih in večinoma preizkušenih didaktičnih enot, ki jih želimo deliti z ostalimi učitelji v projektu in širše. Nekatere so novost, druge spet povzemajo že uveljavljene prakse poučevanja tujih jezikov, vendar so prav vse avtorske. V projektu je med mnogimi cilji, ki želijo podružbljati in širiti večjezičnost in medkulturnost, tudi operativni cilj uveljaviti dobre pristope in preizkusiti nove učne modele ter na tak način implementirati uveljavljene teorije in dobre pedagoške prakse pri jezikovnem pouku. Nekaj od tega želimo prikazati s tem priročnikom.

v neposrednem soočanju med učitelji in strokovnjaki/raziskovalci pogosto omenjamo razkorak med teorijo in prakso pri učenju/poučevanju jezikov. Prvi vse prepogosto želijo čim bolj poenostavljene, razumljive in uporabne pristope k umeščanju didaktične teorije v prakso. Drugi pa zvesto prisegajo na svoje znanstvene utemeljitve, ne da bi v resnici dovolj poznali šolsko stvarnost. Vendar sta teorija in praksa v učenju jezikov povezani in ni jih smiselno obravnavati bipolarno. Predstavljata kontinuum, ki se oplaja z obojim, torej sta komplementarni. Lahko bi njuno povezanost imenovali po Penny Ur (2019: 452)¹ »theories-in-practice« (teorije-v-praksi). Vzemimo ustvarjalnega učitelja, ki sicer ima za seboj veliko didaktičnih uspehov, a mu ustvarjalni in raziskovalni duh ne dopušča potop v rutino. Novi didaktični pristopi pri poučevanju jezikov, o katerih je prebral v strokovnem članku ali so mu bili predstavljeni na strokovnem srečanju oz. usposabljanju, so ga navdušili, zato jih bo želel preizkusiti. Vendar je njegovo učno okolje svojstveno in preizkus novosti mora temu prirediti. Morebitni spodrselj ali zadrega v razredu ga bosta usmerila k poglobitvi teoretske osnove svojega preizkusa in ga ponovno premisliti. Torej je potreba po poznavanju ozadja dogajanja z jezikom vselej prisotna. Vse kar učitelj jezika ve, uporablja pri pouku in razvija, sloni na že usvojenih praksah in teorijah, ki jih je preizkusil ali se je z njimi v preteklosti seznanil. Tiho znanje (ang. tacit knowledge) učitelja (tujega ali katerikoli drugega) jezika je vse, kar je v pedagoški praksi pridobil pri svojem učenju in poučevanju, ne da bi to vedenje kodiral v določen teoretski okvir. To znanje je v lasti posameznika in mu je na voljo, da ga intuitivno uporablja v odločanju in ravnanju.

Primeri, ki jih ponuja ta priročnik iz didaktične prakse, naj bi služili bolj kot prenosu ali uporabi v razredu za diskusijo, izmenjavo mnenj in prizadevanj obogatiti poučevanje jezikov. Ta diskusija (v živo ali po spletu/družabnih omrežjih) naj bi služila profesionalni rasti posameznika in ozaveščanju o pojavih, ki spremljajo proces učenja jezikov. V tej diskusiji bomo ugotovili dvoje: a) ali smo zasnovo posameznega primera razumeli, prepoznali v njegovi predstavitvi osnov

1 Ur, Penny (2019). Theory and practice in language teacher education. *Language teaching*, 52. 450 – 459. Cambridge University Press.

nam znane teorije in b) ali in v kolikšni meri je za našo pedagoško prakso predlog uporaben (ang. teachability!), se z njo ujema ali od nje ločuje.

Običajno trenutna navdušenja nad zadnjo med zadnjimi metodami, ki krožijo v usposabljanju učiteljev jezikov in jih njihovi avtorji štejejo za učinkovito novost, kmalu usahnejo. Učitelj jezika ima namreč vso pravico, da jih preizkusi in o njih presoja v lastnem okolju in prepozna njihovo pravo učinkovitost ali dobrodošlo izboljšavo pri svojem poučevanju. Čeprav je potrebno poudariti, da v poučevanju nič ni dokončnega, nobena rešitev ni zveličavna, torej edina prava. Poučevanje ni le mediacija vsebin, pristopov in oblik dela, je veliko več od tega. Po eni strani je uporaba znanj, veščin in spretnosti jezika – kompetenca, po drugi pa sposobnost refleksije in intuicije o izbiri vsebin in pristopov glede na dane okoliščine, čustvene in družbene zmožnosti dela z mladimi in odgovornost do pričakovanih rezultatov. Učitelj s temi atributi je torej »razmišljujoči praktik« (Schön, 1983; v Marentič Požarnik, 2000)².

V prenosu novih modelov, pristopov ali strategij v jezikovno učno prakso je treba upoštevati tudi predhodne izkušnje učiteljev. Iz lastne pedagoške prakse vem, kako lahko se mi je bilo začetnici navdušiti nad novostmi in kako težko jih je bilo tudi uspešno umestiti v pouk. Izkušen učitelj prepozna, koliko novosti bo lahko preizkušal in kakšen bo iztržek tega preizkusa. Po treznem premisleku (refleksija) bo uvajal novi pristop ali model v danih okoliščinah svojega razreda (konceptualizacija) in ga nato šele preizkusil (eksperiment). In tudi v tem primeru se lahko zgodi, da bo moral cilje, ki si jih je s preizkusom novosti zastavil, spremeniti. Na mestu/v razredu se bo moral odločiti, kaj opustiti ali spremeniti. Iz trenutnih stisk bodo dobrega učitelja reševala leta izkušenske prakse v razredu.

V ponudbi didaktičnih predlogov se pogosto zgodi, da je to, kar se ponuja kot novost, le nekoliko drugačna, vendar že uveljavljena praksa. Če bodo nekateri primeri take vrste tudi v tem priročniku, je tudi prav, saj bo očitno, da se dobri pristopi in metode učenja/poučevanja jezikov znova in znova uveljavljajo. V projektu JeŠT so v delovnih skupinah partnerjev, na seminarjih in srečanjih učiteljice in učitelji pridobili vpogled, kako se učenje jezikov v Sloveniji odvija, kaj so sami doprinesli k razvoju raznojezičnosti mladih in v kolikšni meri večjezičnost tudi dejansko obstaja v našem okolju. V regijskem timu Zahodne Slovenije smo pristopili delovno in sodelovalno. Na letnih srečanjih so učiteljice osnovnih in srednjih šol pokazale veliko primerov dobre prakse, novih zamisli in uspešnih modelov učenja jezikov. Nekaj od tega predstavlja pričujoči priročnik.

Naj ti primeri dobre prakse in inovativni učni predlogi doprinesejo nekaj elana v vaš pedagoški zanos!

Lucija Čok,
vodja RT zahodna Slovenija

2 Schön, D.A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York. Basic Books.

ISBN 978-961-7058-52-9
9 789617 058529

Univerza v Ljubljani
Pedagoška fakulteta

